№ 28 Ausgabe A.

HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

№ 28 (120) Hod II. Wilnia, 6 krasawika 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

WASZYNGTON (Reuter. W. T. B.) 5.IV. Senat pryniau 82 hałasami proci 6 rezoluciju, katoraja abjaulaje stan wajny.

5 krasawika.

Zachodni teatr:

Dalej trywała wostraja artyleryjskaja bitwa miž Lens i Arra. Na poŭnaczy ad darohi Perron—Kambre, paśla czyślenych adbitych nastupleńnioŭ, anhliczanie pawiali wialikije siły na nowyje szturmy. Naszy wojski zrabili ŭ ich iznoŭ ciažkije straty, a paśla adyjszli nazad. Na pałudziennym zachodzi ad S. Kanten artyleryja worahoŭ niekolki hadzin abstreliwała pakinutyje nami u naczy pazycii, jakije paśla biaz bitwy i zaniała ich piachota. Pry Waudres naszy batarei ŭzarwali u worahoŭ skład amunicii. Trasieńnie ziamli było czutno za 40 kilom. Na poŭnaczy ad Rejmsu my zrabili woraham krywawyje udary i ŭziali bolsz za 800 dusz u pałon.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na poŭdni ad Ryhi naszy atrady ŭwarwalisia na rasiejskije pazycii i wiarnulisia s pałonnymi i dabyczaj. Na poŭdni ad Brodaŭ naszy družyny uziali 41 pałonnaho i 1 kulemiot.

Front erc-hercoga Jozefa: niczoha wydatnaho.

Front Makienzena: Na prawym bierazi Serata naszy patruli ŭziali 30 pałonnych i 2 minamioty.

Makiedonski front: Na zachodzi ad Manastyra u francuzoŭ adabrany astaŭszyjesia paśla aposznich biŭw u ich rupach akopy.

Z Rasiei.

SZTOKHOLM. Jak danosiać z wiery hodnaj krynicy, ŭ czasi buntu ŭ bałtyckim flocie bronienosiec „Pawaj I“ hetak paciarpieŭ, szto dzieła papraŭki jaho treba bolsz hodu. Matrosy chacieli jaho zatapić. U bitwach na pawiersi jaho zabity ŭsie aficery.

S-pamiž wajennych parachodaŭ, jakije stajać kala Helsingforsu, surjozna papsawana „Połtawa“. Sałdaty prabawali na jej uzarwać pancyrnyj pawierch. Na bronienoscy „Sława“ maszynisty zusim papsawali katły.

BERN. Pawodłuh szwejcarskich wiestak, nowy urad nie zaćwiardziŭ naznaczeńnia Sazonow za pasła ŭ London.

PARYŽ. Rumynski hienerał Iljesku nazywaje b. rasiejskaho ministra prezydenta Sztyrmera winawajcam nieszczaścia Rumynii. Sztyrmer pakinuŭ Rumyniju na łasku worahoŭ i chacieŭ zrabić z imi separatny mir, za katory zapłaciła by Rumynija.

SZTOKHOLM. Lichoj sławy manach Iliodor, katory ciapier znachodzicca ŭ Ameryce, pasłaŭ pieciarburskije hazety telehramu, pawiedamiajuczy, szto wiertajecca ŭ Rasieju. Jon abiecuje „utapić impieratarskuju siamju ŭ raspalenych massach“. Jon ma nicca apublikawać swaje uspaminy pad zahałoŭkam »Swiaty Satana«.

S-pamiž aresztawanych dziejaczoŭ staroha ładu minister carskaho dwara Frederyks zwarjawaŭ. Stary admirał Kartaroŭ prabawaŭ nałažyć na siabie ruki. Za jaho prykładam pajszoŭ marszałak wajenna-marskoha suda.

PARYŽ. S Pieciarburha danosiać, szto hienerał Alaksiejew akanczacielna naznaczen za hłaŭnakamandujuczaho i szto jamu dadzieny wialikije prawy. Hienerału Leczyckamu dali hłaŭnuju kamandu na Rumynskim fronci.

SZTOKHOLM. Asabisty adjutant cara, hienerał Wojejkow, katory kaže, szto byŭszyj car chacieŭ adkryć pierad niemcami rasiejski front, rabić dalejszyje adkryćcia i ciažka winawacić rasiejskich aficeroŭ. Na mocy jaho zajaŭ užo zasudženy i razstrelany niekolki sot rasiejskich aficeroŭ.

Z Ameryki.

AMSTERDAM. Prawicielstwo ŭ Waszyngtonie zabaraniło rabić jakijekolwiek demonstracii za mir.

WASZYNGTON. Nabor rekrutoŭ idzie poŭnym chodam. Mnohije damahalisia, kab niekolki dywizij wojska było adpraŭleno za more, ale s pryczyny adnosin da Meksyki i hroźby ŭnutrenych razruchoŭ nieaścierožna było by razdrabniać i biez taho niaczyślenuju armiju. Treba dumać, szto spiersza tolki amerykanski dabrawolny latuczy flot abiernuć u amerykanskuju wajennuju czaść i pawialiczać czysło pabrawolcoŭ.

Na nowaj darozi.

Žadańnie woli, žadańnie karystać z usiaho taho dabra, jakoje tworycca pracaj mnohamiljonnych raboczych hramad, ad niapomnych czasoŭ padnimało narod proci tych, chto, karystajuczysia ci to swajej duchowaj pierewahaj, ci to orhanizowanaj siłaj, ci wialikimi kapitałami, panawaŭ nad narodnymi massami. U suświetnaj historyi hetaje zmahańnie prachodzić czyrwonaj nitkaj, tolki zmieniajucca formy jaho. Hetak, u staryje czasy narodnyje bunty wyjaŭlalisia ŭ tym, szto paŭstaŭszyj narod niszczyŭ panskije dwary i pałacy, zabiraŭ dabro i zabiwaŭ swaich uhnietacieloŭ, ale nia ŭmieŭ zmianić ustanawiŭszahosia ładu. Ciapier tam, dzie narod dapuszczen da ŭłaści, idzie zmahańnie na druhim hrunci — u parlamentach: massy pracoŭnaho narodu starajucca zdabyć czym bolsz miejsc dla swaich deputatoŭ, kab ich hołas mieŭ naležnuju wahu pry razwiazcy ahulna-narodnych spraŭ, kab dzieržaŭnaja palityka kirawałasia da karyści ŭsich žycharoŭ, da zabaspieczeńnia ŭsim roŭnych prawoŭ i dabrabytu.

U Rasiei, nia hledziaczy na toje, szto tamaka ŭžo dziesiać hadoŭ zasiedała dzieržaŭnaja duma, ŭsia ŭłaść, jak i raniej, astawałasia ŭ rukach cara i naznaczenych im czynoŭnikoŭ. Ab prawoch narodu, ab jaho dabrabycie hetyje „haspadary“ nie kłapacilisia: naadwarot, im było karysna, kab narod astawaŭsia ciomnym, kab nie patrapiŭ uziać ŭłaść u swaje ruki.

Ale abmylilisia tyje, chto dumaŭ, szto možna sztuczna niedapuścić świetu da narodu. Nia hledziaczy na strasziennaj ciažki ucisk, u narodzi ŭsio bolej i bolej budziłasia hramadzkaja świedomaść, a straszennaja wajna, ŭ jakuju ŭwieła Rasieju carskaja palityka, razbiła ŭ waczach narodu astatki tej pawahi, jakuju jeszcze mieŭ rasiejski monarch. I woś na naszych waczach rabotniki i armija — „aružny narod“ —skinuli carskaje prawicielstwo, kab zawiaści ŭ Rasiei nowy ład.

Rewolucija ŭ Rasiei pakazwaje liszni raz, jakuju wahu ŭ žyćci narodaŭ majuć raboczyje massy, kali jany dobra orhanizowany. Dahetul usie sproby razbić samadzieržaŭny ład u Rasiei nieŭdawaŭsia: tamaka ich rabiła niewialikaja hrupa rewolucyjna nastrojenaj intelihiencii, i tolki ŭ 1905 hadu pierszy raz paprabawaŭ wystupić narod. Ale 1905 hod skonczyŭsia razhromam rewolucyjnych sił. Zatoje ciapierasznaje wystupleńnie, dziakujuczy lepszaj orhanizacii, dajszło namieczenaj mety, i treba dumać, szto stary ład u Rasiei nikoli nia wiernicca.

Ale rasiejski proletarjat hetaj rewolucijej nie razwiazaŭ da kanca swajej sprawy: jaki-by ni byŭ nowy ład, pry im raboczyje massy prymuszeny buduć krok za krokam adwajowywać sabie miejsco ŭ dzieržaŭnym žyćci, katoraje ŭžo ciapier—jeszcze ŭ czasi rewolucii —pastaralisia zab'ać u swaje ruki predstaŭniki buržuazii, zaniaŭszy ministerskije kresły. Užo ciapier idzie zmahańnie miž ministerstwam, złoženym z liberałoŭ, i tak-zwanym «pabocznym» prawicielstwam, złoženym z socyalistoŭ. Jano piarojdzie i ŭ ustanoŭczy sejm, i ŭ buduczyj rasiejski parlament.

Tak, ureszci i ŭ Rasiejskaj dzieržawie zmahańnie pracoŭnaho narodu s panujuczymi ekonomiczna klasami pierachodzić na hrunt parlamentaryzmu. Jano budzie wymahać užo nia tolki jednaści i orhanizacii proletarjatu, ale i wysokaho kulturnaho padjomu. I na heta aposznaje rabotniki buduć prymuszeny skirawać wialikuju czaść swaich sił, kab s-pamiž siabie wydać czym bolsz zastupnikoŭ swaich interesoŭ, zdolnych da taho, kab uczaściem u dzieržaŭnym žyćci zmahacca za interesy proletarjatu.

Hramadzianin.

Wiaczornyje myśli.

Choć i ciažkaja heta suświetnaja wajna, choć i hrozna, — dy ŭsio-ž pawodłuh jaje rezultatoŭ možna nazwać jaje wajnoj aswabadzicielnaj i demokratycznaj. Na palitycznych trybunach wa ŭsich dzieržawach skazany byli wialikije słowy ŭ abaronu prawoŭ małych narodaŭ. I Niamieczczyna ŭžo ciapier—pierad kancom wajny—swaje słowy paczała abiertać u dzieło. My baczym heta u zraŭnawańni prawoŭ usich narodaŭ naszaho kraju, u wyzwaleńni flamandcoŭ u Belhii, ŭreszci — u adbudawańni Polszczy. Iznoŭ rasiejskaja rewolucija sulić wyzwaleńnie Finlandii, a hłaŭnaje—wyzwaleńnie samaj že Rasiei ad «carskaj haspadarki». Dola naszaho Kraju jaszcze niewiadoma, ale z aktu 5 listapada 1916 h.

widać, szto jana zmienicca i—sudziaczy pawodłuh wyszejskazanaho—zmienicca nie na niawolu, a szto Kraj hety budzie żyć wolnym życiom.

Pobocz z zajawami wialikich dzierżaŭ wytuplajuczajasia, bytcym kurenia z jajka, Polszcza «apawieszczaje» swaim żoŭtym dziobam ab żadańni swaim zachapić nasz Kraj, ab «orężu polskim, który nazawsze rozstrzygnie sprawę Litwy». U myśl hetaj «historycznaj missii» polskije ahitatary pry pomaczy niekatorych tutejszych żychsroŭ s polskaj kulturaj i pry pomaczy kieru wiaduć straszennuju ahitacyju, kab pakazać, szto Kraj nasz «ciahniecca da Polszczy». Kaliś «Dziennik Wilenski» pisaŭ u adnym sa swaich numeroŭ, kab kożyn, chto ŭmieje choć trochi czytać i pisać pa polsku, jechaŭ-by na wiosku i wuczyŭ-by polskaj mowy, dy kab hetak, jak pryjdzie para, usiemi hałasami pakazać szto tut—«Polszcza». Adnak, heta niesumlennaja rabota nia może pieremianić doli naszaj Baćkaŭszczyny. Kali-b pry wyznaczeńni hranic miż Polszczaj i adwiecznymi ziemlami Wialikaho Kniaźstwa Litoŭskaho pałakam udałosia urwać siaki-taki szmatok, dyk «historycznaja missija» hetym by i zakonczyłasia, a tady polskije ahitatary, nie majuczy szto bolej tut rabić, wyjeduć ad nas tudy, skul pryjszli. Tady tolki «tutejszyje pałaki» zrazumieli-by sens bajki Kryłowa:

«Swińnia pad dubam wiekawym»...

Łabuć.

Wyzwaleńnie Unijackako Mitrapalita.

Lwoŭski Mitrapalit Andrej Szeptycki, katory byŭ u swaim czasi aresztowan u Lwowi rasiejskimi wajskami i zaczynien u klasztory u Kursku, wypuszczen na wolu s prawam jechać nazadfu Lwoŭ. Jon prybyŭ u Pieciarburh. Na stancii czyhunki Mitrapalita spatkali predstaŭniki roznych nacij, biełarusoŭ, litwinoŭ, pałakoŭ, ukraincoŭ i żydoŭ, katoryje kożyn u swajej mowi witali jaho.

U Wilni i wakolicach.

† **Zyhmunt Wasileŭski.** U paniadziełak, 2 krasawika, pamier doŭhaletni sekretar tak zwanaho Paleskaho Żaleznadarożnaho Kružka, starszyna Biełaruskaho Klubu, Zyhmunt Wasileŭski. Pacharony adbylisia u aŭtorak.

× **Muzykalna-wokalny wieczar.** U niadzielu, 8 krysawika, na pierszy dzień Wialikadnia, u sali Biełaruskaho Klubu adbudziecca duża cikawy kancert. Wystupać buduć: p. Chazan (fortepjan), p. p. Baroŭski i Wadzinski (duety i spieŭ solo), p. Menke (melodeklamacija). Prahramu dapoŭnić deklamacija p. p. Bułhak, Okołoŭ-Zub koŭskaj i F. Olechnowicza.

Paczatak — a 7 hadz.

Paśla kancertu — tancy.

× **U Biełaruskim Klubie** na światocznym tydni namieczeny zabawy: na druhi dzień świat (u paniadziełak) — tancawalnaja wieczarynka; na trejci dzień świat (u aŭtorak) — artystyczny kabaret, paśla—tancy; na czaćwiorty dzień (siereda)—tancawalnaja wieczarynka.

× **Dziciaczaje świata.** Na druhi dzień Wialikadnia, ŭ paniadziełak, 9 krasawika, u Biełaruskim Klubie (Wilenskaja 28) adbudziecca zabawa dla dziaciej biełaruskich. Budzie pastaŭlena dziciaczaja pjesa, śpiewy, deklamacija i tancy.

Paczatak a ¼4 hadz.

× **Wyjezd na wiosku dla bied nych dziaciej.** Wilenskaje t-wo sielskaj haspadarki szukaje sielan, katoryje zhodzilisia-by pryniać da siabie na leto biednych dziaciej. Padrobnyje wiedamaści dajucca ŭ kancelaryi t-wa, Zawalnaja 9.

× **Skoraja pomacz.** Ad 19 da 25 skoraja pomacz dadziena ŭ 64 prypadkach. Karetka wyjeżdżała ŭ 48 prypadkach.

× **Wilija na woli.** U apoŝznije dni śnieh tajaŭ wielmi szybka, i Wilija ŭżo skinuła swaje ladowyje puty. Wada ŭ race wielmi padniałasia. Za kolki dzion pa Wilii iznoŭ buduć swabodna pławać łodki i płyty.

× **Dziela czystki wulic** u Wilni patrebny rabotniki. Zapisywacca można u miestowaho Brandmejstra, Dominikanskaja 2.

× **Ceny na małako.** Najwyszejszaja cena na małako naznaczena 50 fen. za kwartu. Za naruszeńnie hetaj cany buduć surowa karać.

× **Kurs rubla:** Oficyalny — 2 m. 00 fen. za rubiel; u bankach pry pradažy — 2 m. 38 fen., pry kupli — 2 m. 42 f.

Pazyczkowaja kasa biare 6%.

× **Kraża karowy.** U naczy na 31 marca na Połackaj wulicy ukrali 7-letniuju czyrwonuju karowu i małoha kaźlonka.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za apoŝznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz	najniż.
za dzień z 1 na 2	+ 5°	+ 3°
„ „ z 2 na 3	+ 3,5°	+ 2°
„ „ z 3 na 4	+ 3°	+ 1,8°

Rabotnicki mityng.

U niadzielu, 1 krasawika, ŭ sali Rabotnickaho Klubu (Warońnia 5) ad byŭsia wielmi cikawy mityng, katory sazwało Centralnaje Biuro rabotnickich prafesyonalnych sajuzoŭ. Na mityng sabrałosia wielmi mnoha narodu, i wialikaja sala ledźwie mahła ŭsich stoŭpić u sabie.

Pramoŭcy pramaŭlali ŭ-wa ŭsich krajowych mowach: pa biełarusku, pa żydoŭsku, pa litoŭsku i pa polsku. Hawaryli ab rabotnickim ruchu naahuł, dy pry hetym zakranuli i aposzniuju prajawu jaho — rewoluciju ŭ Rasiei. Usie pramoŭcy pryzywali s trybuny rasiejski praletarjat, kab jon, zdabyŭszy ŭłaść, pałažyŭ kaniec straszennaj wajnie, ŭ katoraj užo praliłisia reki krywi narodnaj.

Daŭno Wilnia nie baczyła padobnaho mitynga. Nastrajeńnie, jakoje tamaka panawało, duża napaminało mityngi 1905 hodu.

Z USIAHO KRAJU.

Ziamielnyje sprawy.

S pryczyny taho, szto rasiejcy wywiaźli s saboju ŭsie notarjalnyje archiwy z zapisatych ziamiel, ułaści i sudy spatykajucca z wialikimi trudnaściami pry razbory spraŭ ab ziamlu. Niedastacza hetych archiwoŭ prymusiła Ober-Ost wydać zahad, szto ŭsiciakije akty ab ziamli zabaronieny i mohuć być robleny tolki s pazwaleńnia ŭładściej u kożnym asobnym prypadku.

„Niamieckije rubli“.

Za miesiac marec czysło „niamieckich rubloŭ“ u abaroci uzrasło da 60,769,932 rub.

1 studnia ich było tolki 28,575,200, a 1 marca—ŭżo 45,892,932 rub.

Ciapier 100, 25, 10 i 3 rublowak u abaroci jość na 52,048 877 rub; pa 1 rub i 50 kap.—na 7.981.055 rub.; pa 20 kap. na 740 000 rub.

„Litoŭska-biełaruski Kraj“.

HRODNIA. „Grodn. Ztg“ u numery z 3.IV nadrukawała staćciu pad

Č czytać jak CZ; Š—jak SZ

Złyje wočy.

Apawiedańnie nerwowaho čeławieka.

Trudna dać wiery, ale ja saŭsim jasna pamiataju dzień swaich naradzin i pieršyje dni žyćcia majho. Uraziłosia mnie ŭ pamiać moj tupy słuch, da katoraho dachadzili tolki silnyje huki niejkaj zbitaj, bieziadnaj hramadaj, i moj zrok, katory ujaŭlaŭ usio akružajučaje mianie na adnej płoskaści. Dom, što stajaŭ na druhoj staranie wulicy, akno praz katoraje widać było jaho, reču i ludzi, akružajučyje mianie, ŭsio heta zdawałosia mnie być na adnej ad mianie adlehłaści. Mnoha treba było pierażyć dzion, pakul ja nawučyŭsia adroźniwać, što blizka i što daloka. Ale najbolej uraziłosia ŭ moah i nerwy maje toje ŭraženńie, jakoje ja atrymaŭ, pieršy raz adkryŭšy swaje wočy na świet Božy: u chaosie natoŭpu ŭsiakich form, — u šeraj dali, — zaŭważyŭ ja, bytcym kružyłosia niešta, čaho ja nia ŭmieŭ nazwać, ale što usie maje nerwy napoŭniło biazmiernym, z ničym nia mohučym sraŭniacca, strachom, i ja pačaŭ žałasna płakać...

Maci maja była niepamierna słabaja, razbitaja žyćciom kabieta. Kab wydać mianie na świet, jaje słaby arhanizm wytużyŭ niemal usie swaje siły, dzieła hetaho hrudzi jaje bywali pustyje, i ja zniemahaŭ, smokčučy ich, i ŭ kancy my aboje horka płakali: ja—z hoładu, a maci maja—litujučysia nadamnoj, i, mabyć, nad saboj.

Na siomy dzień majho žyćcia rasbudziŭsia ja, jak zazwyčaj, z hoładu i pačaŭ płakać. Maci hetyje dni była ješče słabiejšaj, čym pierš, i ŭ jaje u hrudziach było ješče mieniej kormu. Usio-ž taki jana pachiliłasia nadamnoj, i ja pieršy raz zaŭważyŭ jaje nalityje lubošču dobryje wočy. Ja smoŭk, zrabiłosia mnie niejak ciopła i radasna, i, mabyć, pawitaŭ jaje dziacinnaj uśmieškaj, bo i jaje wočy śmiejalisia da mianie. Maci pachiliłasia nadamnoj, kab uziać na ruki, ale widać niazdužała padniać mianie, bo ja upaŭ na paściełku. Iznoŭ sproba padniać, i iznoŭ ja ŭdaryŭsia ab niešta ćwiordaje i pačaŭ płakać. U kanoy ja taki apynuŭsia na rukach i skwapna prypaŭ da hrudziej. Doŭha smaktaŭ ja pustyje hrudzi, zmohšysia kidaŭ smaktać, płakaŭ i iznoŭ pryjmaŭsia za trudnuju pracu. Maci absypała mianie pacałunkami, i na jaoj twarok i ruki sypalisia bujnyje, haračyje ślozy. U kanoy praca maja dała rezultaty: ja pačuŭ na jazyku niejki haračy płyŭ i skwapliwa hłytaŭ jaho. Praŭda, płyŭ heny mieŭ prykry horka-sałony smak, katory mnie plok u horli, ale ja ucišaŭ im swoj hoład.

Raptam maci maja niejak skałanułasia i razam sa mnoj zwaliłasia na padłohu. Choć ja i nia krepka udaryŭsia, ale pieršym maim odrucham byŭ zwyčajny hałosny płač.

Pamiataju—ja wielmi doŭha i horka płakaŭ dy bačuču, što nichto nie zwiertaje na mianie uwahi, pačaŭ kala siabie azirucca, i pieršaje, što zaŭważyŭ, była kroŭ. Cyrwonaj krywioj byli zapeckany maje ruki i twarok, a takže kašula i hrudzi majej maci. Sama jana ležała pobač mianie na ziamli takaja biełaja, biełaja, a za jej, u prastory, kružyłosia niešta, toje strašnaje, bačenaje mnoj u pieršy dzień majho žyćcia. I iznoŭ mianie aharnuŭ śmiarotny strach, i ja pačaŭ z usiej mocy swajej kryčać. Tady henaje niešta niewiadomaje, šeraje pačało zbližacca da mianie. ja čuŭ jak u maich žyłach ledzianieła kroŭ i jak torkałosia u hrudziach serce. A šeraja massa stanuła pry mnie i pačała nachinacca nadamnoj, i tady ja uhledziŭ i zapamiataŭ na ŭsio swajo žyćcio dwoje stalowa-šerych złych wačej. Nia wiedaju, što sa mnoj stałosia-b, kab u hety moment nie pryjšli ludzi, katoryje padnilali, nakarmili i supakoili mianie i ŭłažyli u paścieli maju maci.

Paśla hetaho, ja zaŭsiody pačynaŭ z usiej mocy kryčać, kali ŭspaminallsia mnie henych dwoje waczej. Časam, bywało, razbudžusia ja siarod nočy, i mnie ŭspomniacca tyje złyje wočy, i ja sa stracham pačynaju kidacca pa paścieli, jak nieprytomny. Maci zapalić świat!o, paŭstajuć usie ŭ chaci, a ja kryču i niedajusia ŭziać na ruki, bo mnie stašna, stašna... I tolki abiaziŭšy ad płaču i zasypaŭ i zabywaŭsia ab mučyŭšym mianie strachu.

Kali padros i pačaŭ razumieć sens apawiedanych mnie kazak, to ŭsich strašnych kazačnych asob: i Juhu Babu s kaściunoj nahoj, i dziewasnohaŭ pierakinutych u waŭkałakoŭ, i siamihałowaho žmieja ja zaŭsiody ujaŭlaŭ sabie s šerymi tymi strašennymi wačami i, kładučysia spać, chawaŭ swaju haławu pad padušku.

Kali ja wyras, to taksama bajaŭsia tych strašnych wačej. Mnie zdawałosia zaŭsiody, što ja ich niedzie pawinien sustrecić, i tady u žyćci maim nastupić niejki kruty i strašny pawarot. Na ludnych sabrańniach, na balach i ŭ taŭpie na wulicy ja zaziraŭ usim u wočy i z trepietam u dušy čekaŭ, što—wo, wo—ubaču ich i stanu na kraju niejkaj propašci, na parozie niečaho strašnaho, niewiadomaho. Heta samaje dziejałosia sa mnoj, kali ja pierehladaŭ galeryi abrazoŭ i ilustrawanyje knižki. Ja nabraŭ z roznych bibliotek celyje hrudy knižak i, pierahortywajučy, z zatajenym u dušy stracham, šukaŭ tych wačej, ale daremna.

(Dalej budzie).

zahałoŭkam: „Pramyszlenaść u Litwie i Biełarusi“.

My ŭspaminajem ab hetaj staćci, katoraja sama pa sabie niczoha nowaho nam nie daje, tolki zatym, szto heta pierszy prypadak, kali niamieckaja pressa nazywaje nasz Kraj „Litauisch-weissrussisch“ („litoŭska-biełaruski“), a raniej hetaje imia zaŭsiody samieniali jakim-budź inszym, jak „Polen“, „Westrussland“ abo „Litauen“.

Nowy sajuz.

HRODNIA. U tuju sabotu orhanizawaŭsia nowy sajuz żydoŭskaho sztukarstwa.

Śmierć pad lodam.

HRODNIA. Prachodziaczy pa niakrepkim użo lodzi na Niomani, try kabiety, iszoŭszyje ŭ wiosku za spażyŭnymi praduktami, ŭwalilisia ŭ wadu. Adnu z ich jeszcze ŭdałosia adratawać, a dźwie ŭtanuli.

Pradaża bulby.

HRODNIA. Ad 29 marca ŭ miestowych kramach pradajuć na karty bulbu—za 10 ras. funtoŭ 40 fenihoŭ.

Staraja budoŭla.

BIEŁASTOK. Adna z najpiakniejszych budoŭli Biełastoka—heta „Akwaryum“, na rahu Mikałajeŭskaj wulicy i rynku. Budoŭla heta pastaŭlena ŭ 1818 hadu miestowym architektaram Kulikoŭskim dla bahatyra tutejszaho, Zabłudoŭskaho. Paśla jaho addali pad szlachocki klub, a ciapier u im znachodzicca restaran.

Ziemla, na jakoj staić „Akwaryum“, pradadziena hetmanam Branickim u 1756 hadu żydu Chaimu za 35 załatych, ale Chaim zapłaciŭ tolki 3 zał. i ŭciok, kab jaho nia wysiakli rozhami.

Spekulanty.

BARTNIKI. Sielanie Krystopowicz i Sawmieski pradali niekolki skryń s „cukram“. Kali szczaśliwyje „pakupcy“ adczynili tyje skryni doma, dyk u ich akazalisia kamieńnia!

«Rasiejsksja orjentacija».

PARECZCZE. Sielanin Kazimir Stankiewicz admowiŭsia zapłacić staraście prypadajuczyje na jaho hroszy na balnicu i pażarnickije pryłady, każuczy, szto jon zapłocić usio, jak wiernucca rasiejcy i kali starastu pawiesiać. Za heta jaho addali pad sud.

Kanakradztwo.

SUWAŁKI. Za aposzni czas iznoŭ czaściej bywajuć prypadki kanakradztwa. Hetkije prypadki byli ŭ Żyrwinacu, Chodźkach i Szyrbojach.

Cikawaja cheŭra.

SUWAŁKI. Tutejszy mirawy sud zasudziŭ na 4 miesiacy ŭ wastroh czlen ŭ złudziejskaj cheŭry, katoraja składałasia s 5 dusz. Cheŭra heta cikawa tym, szto ŭsie czleny jaje kalekije: adzin—ślapy, druhi—biez nahi i t. d.

Pażary.

KORHOWDY, radunski p. 30 marca tutaka ŭ czasi niabytnaści życharoŭ czyściŭszych darohi, zhareli 5 chat, 4 humna i 1 stajnia.

ŻYGLANTY, radunsk. p. Tut zhareli 4 chaty.

KAZAKOŬSZCZYNA, radunsk. p. Tutaka zhareła chata i stajnia, jak zdajecca, padpalenyje adnym najmitam, katoraho aresztawali.

Za pomacz lichadziejam.

KURSETEN, Goldyngensk. paw. Za ukrywańnie razbojnickich band i wydaczu im spażyŭnych praduktoŭ na tutejszuju hramadu nałażyli 5376 m. sztrafu.

Rewolucija u Rasiei.

CURYCH. Wiadomy rasiejski socyalist Lenin pisze ŭ soc.-dem. curychskaj hazeci „Volksrecht“, szto żadańnie rasiejskich socyalistoŭ — heta zaraz że zrabić daczesnaje zamireńnie. Na dumku Lenina, Rasieja znachodzicca na pieradodni druhoj, praŭdziwaj rewolucii.

BERLIN (W.T.B.). Aŭstryjacki impieratar Karol razam z naczalnikam hieneralnaho sztabu i ministram zahranicznych spraŭ pryjechaŭ u niamieckuju hłaŭnuju kwateru.

STOKHOLM. U Pieciarburzi adbywajucca ludnyje mityngi radykalnych socyalistoŭ — „bolszewikoŭ“, katoryje pastanawili nie pryznawać tymczasowaho uradu i zahadali kamitetu rabotnikoŭ i sałdatoŭ skinuć hetaje prawicielstwo i ułażyć nowaje — radykalnaje. U rezolucii, miż inszym, haworycca: „Ciapierasznaje prawicielstwo — worah rewolucii, i rabotnickaja partija nie maje z im niczoha supolnaho. Zadacza rewolucyjnaj demokracii — sazwać rewolucyjny ustanoŭczy sejm dziela ustanaŭleńnia dyktatury proletaryatu i sielanstwa“. Za aŭtaroŭ hetaj rezolucii liczać Czcheidze i Skobielewa.

LUGANO. „Stampa“ drukuje pesymistycznuju staćciu ab Rasiei, każuczy, szto tam panuje poŭny chaos. Rewolucyjnyje wystupleńnia zdarajucca pa ŭsiej pałudziennaj Rasiei. S frontu wiarnułosia na wioski mnoha sielan, kab być pry razdzieli ziamiel. U Pieciarburzi na wulicach cełyje dni badziajucca massy rabotnikoŭ. Uzrasło czysło lichadziejstw.

Rasiejskija rewolucyoniery choczuć pieraklnuć swaju rewoluciju ŭ Rumyniju i Persiju.

Czcheidze skazaŭ adnamu pałku, jaki pryjszoŭ pad Taŭrykzki pałac: „Nia wiercie ślepa tymczasowamu prawicielstwu i nahladajcie za jaho pastupkami“.

U Odessi była sproba zrabić kontr-rewoluciju. Pierad miestowaj dumaj adbyłasia ludnaja demonstracija sa sztandarami, na katorych byli nadpisy: „Nichaj żywie car Mikałaj“. Pelikan skazaŭ pramowu. S Siewastopola prysłano wojsko. Aresztowany hienierał-hubernatar Jebiełow, haława miesta Pelikan i czyślenyje czynoŭniki. Haława buntaŭniczych wojsk, kapitan Marks, rasstrelan.

Pa ŭsiej Bessarabii paczalisia razhromy dwaroŭ.

U Pieciarburzi na Kazanskim placu adbyłasia wialikaja ukrainskaja demonstracija za niezależnaść Ukrainy. Pierad Taŭrydzkim pałacam sabrałosia kala 20 tysiacz narodu, kryczaŭszaho: „Nichaj żywie wolnaja Ukraina! Nichaj żywie Rasiejskaja respublika!“

Sielanie admaŭlajucca płacić padatki za ziemlu, każuczy, szto ziamla należyć da narodu.

U Torneo aresztawali rasiejskaho hieneraia Remana, katory s fałszywym paszpartam pamykaŭsia pierajści cieraz hranicu.

PIECIARBURH. Rada rabotnikoŭ i sałdatoŭ patrebawała, kab prawicielstwo absudziło metu wajny i apawieściło by swoj pahlad na jaje i pahlady sajuźnikoŭ.

U Kijewi narod skinuŭ pamiatnik Stołypina.

Kierenskij apracowywaje prajekt zakona, katory daje ŭsim hramadzianam Rasiei roŭnyje prawy.

Sajuz rabotnikoŭ i sałdatoŭ spaŭniaje wielmi akuratna swaju rolu cenzaroŭ i niedapuskaje wydawańnia prawych hazet.

Ministerstwo ŭnutrenych spraŭ wydało prykaz, kab za kożyn gwałt nad niamieckim, aŭstryjackim, bołharskim ci tureckim paddanym winawajcoŭ surowa karali.

Impieratarskije udzielnyje ziemli, abjaŭlenyje ciapier hasudarstwienym dabrom, majuć abszaru 5 miljonaŭ dziesiacin. U ich jość wialikaje bahaćcie ŭsielakaj rudy, ŭ tym liku zołata.

Usiu siamju Rasputina aresztawali.

Pastanoŭleno pa prykładu Anhlii orhanizawać wajennuju radu, da jakoj buduć należać wajenny minister, pradsiedaciel ministroŭ, ministry zahranicznych spraŭ, finansoŭ, daroh, sielskaj haspadarki i sudoŭ.

Na żadańnie sałdatoŭ wydaleno szmat aficeroŭ.

U Pieciarburzi apublikowano apawieszczeńnie, szto aficeroŭ i sałdatoŭ, jakije nie spaŭniajuć, jak treba, swaich czynnaściej, buduć liczyć za staronnikoŭ staraho ładu i zdrajcoŭ baćkaŭszczyny.

Mikałaj Mikałajewicz wysłan u Krym.

LONDON. Radykalny kirunak, katory ŭ rasiejskich oficyalnych kruhach zdabywaje ŭsio bolej siły, wyjaŭlajecca ŭ tym, szto ciapier wystaŭlajuć żadańnie abwinawacić carycu, bytcym jana paddzierżywała znosiny sa swajakami u Hessenie. Pobocz z jaje imiem uspaminajuć imia Maryi Antuanetty i dolu jaje ŭ czasie francuskaj rewolucii. Dola carskaj siamji zależyć ad taho, ci ŭmiarkawanym elementam udascca wywiaźci jaje za hranicu.

Wialiki kniaź Mikałaj prybyŭ u Krym pad nahladam dwoch paŭnamocznikoŭ dumy. Byŭszuju carycu Maryju dzierżać u Kijewi.

Wialikaho kniazia Kiryła aresztawali.

Siestra carycy, żonka w. kn. Sierhieja, prasiła u tymczasowaho uradu pazwolić jej być dalej siastroj miłaserdzia ŭ Maskwie. Jana każe, szto, s pryczyny historyi z Rasputinym, jana daŭno razarwała znosiny s carskaj siamjoj.

PIECIARBURH. Wybary ŭ ustanoŭczy sejm adbuducca na usnowie ahulnaho wybarnaho prawa. Heta, papraŭdzi, roŭnaznaczna z ahulnym spisam narodu.

SZTOKHOLM. Katarżniki odesskaj katarhi padali tymczasowamu uradu zajawu s 1,600 podpisami, każuczy, szto wybrali kamisiju dziela pasrednictwa miż aresztantami i naczalstwam katarhi u sprawach dyscypliny i strawawańnia.

Charkoŭskije katarżniki zajawili sajuzu rabotnikoŭ i sałdatoŭ, szto jany aresztawali ŭsio swajo naczalstwo, ŭ tym liku i dyrektara, jak staronnikoŭ staroha ładu, i addali upraŭleńnie turmoj charkoŭskamu rewolucyjnamu kamitetu.

SZTOKHOLM. Wialikaja hramada kabiet sabrałasia pierad dumaj, damahajuczysia roŭnych prawoŭ dla żanok. Im adkazaŭ Rodzianko, szto hetaje pytańnie, jak i szmat inszych, razwiaże ustanoŭczy schod.

LUGANO. „Corr. d. Sera“ danosić s Pieciarburha, szto wajennaja moc

Rasiei aposznimi prypadkami znaczna asłablena. Adnak liberały choczuć dalej wajewać s pawialiczenym entuzjazmam. Na fronoi rasiejskije sałdaty starajucca zawiazać znosiny z worahami i raspytywajucca ich ab nawiejszych wiedamaściach z Rasiei. Demokratyzacija armii dajszła wialikich uśpiechoŭ.

LONDON. Kniaź Lwow u adnej hutarcy skazaŭ, szto nima patreby niepakoicca s pryczyny tymczasowych nieparadkoŭ, jakije wyzwała rewolucija. U armii i narodzi panuje nowaje nastrajeńnie i nowaja wiera ŭ pabiedu: „My pierakonany, szto wyjihrajem wajnu. My, jak wolny narod, ćwiorda pastanawili wajewać za wolu da kanca. Sazyŭ ustanoŭczaho sejmu treba adłažyć, kab i armija mahła padać swoj hołas“.

PIECIARBURH (P.T.A.). Wiestki s prawincii paćwierdžajuć, szto narod adnaduszna chocze dalej wajewać. Wa ŭsich miestowych i pawietowych orhanizacijach idzie czynnaja rabota.

Wajenny minister Guczkow u swaim prykazie każe, szto palewaja armija patrebuje nowych aficeroŭ i znacznaj paddzierżki. Ni adzin aficer i sałdat, kali jon nie spaŭniaje jakich-budź ważnych czynnaściej za frontam, nie pawinien astawacca tamaka. Rezerwnyje pałki pawinny szybka zakonczyć swaje azbrojeńnie i iści na front.

PIECIARBURH (P.T.A.). Tymczasowaje prawicielstwo prybyło u hłaŭnuju kwateru ŭ Mahiloŭ. Jaho uroczysta spatkaŭ uwieś narod z hłaŭnakamandujuczym hien. Aleksiejewym napieradzi.

Milukow i Kierenskij pramaŭlali da narodu.

W. kn. Barys pierszy padaŭ wialikim kniaziam prajekt adraczysia ad karystańnia z udzielnych ziamiel.

ROTTERDAM. Brytanskaja aficerskaja missija na rasiejskim fronci haworyć drenna ab pałażeńni rasiejskaj armii na fronci i ab jaje dyscyplinie.

MASKWA. Izwolskamu zahadali pakinuć jaho miejsco pasła ŭ Paryży.

Predstaŭniki Rasiei u Lissabonie, Japonii i Rumynii, katoryje mieli u siabie sysknyje ahientury, tak sama skinuty z miejsc.

Z usiaho świetu.

Zabastoŭki ŭ Anhlii.

LONDON. U Barroŭ zabastoŭka abchapiła biezmała ŭsie fabryczn yje predpryjemstwy. S pryczyny taho, szto wyrab amunicii wielmi zadzierżywajecca, prawicielstwo liczyć pałażeńnie wielmi surjoznym i abdumywaje sposaby szybka pałażyć kaniec zabastoŭcy.

Biez bulby.

LONDON. „Daily News“ danosić, szto zawiedywajuczyj dastaŭkaj narodu bulby wyliczyŭ, szto u Anhlii jość jeszcze zapas bulby, katory pazwalaje wydawać pa ½ funta na duszu ŭ tydzień praz 15 czarodnych tydnioŭ.

Reformy u Anhlii.

LONDON. Jość prajekt zrabić reformu wierchniaj pałaty (pałaty lordoŭ). Jana maje być zamiest senatu i składacca z nasnaczenych i wybranych czlenoŭ.

Žanockaje prawo.

LONDON. »Times« wyliczyło, szto pry zawiedzieńni wybarnych prawa dla kabiet mieli by hołas 12 990.500 kabiet, a s-pamiž mužčzyn prawo wybaru majuć tolki 10,807.000 asob, — znaczyć, kabiety mieli-by znacznuju pierewahu.

Hazetny kryzis.

PARYŽ. „Journale de debats“ pisze, szto ŭ najbliżejszym czasi hazety buduć wychadzić tolki 4 razy na tydzień na 2 stranicach. Zamiest aświetleńnia gazam piarojduć na aświetleńnia karasinam.

Jednaść skandynawoŭ.

KOPENHAGA. „Politiken“ drukuje staćciu znamienitaho wuczonaho, znaŭcy paŭnocznych ziamiel, Nansena, u katoraj wystaŭleno žadańnie poŭnaj jednaści ŭsich troch dzieržaŭ Skandynawii wa ŭsich zahranicznych sprawach, u tym liku i ŭ sprawie tamoženaho myta. Staćcia kanczajecca sławami: „Złuczymosia, staniem wialikimi, naładzim supolny rynak wa ŭsich troch staronkach dzieia kupli i pradažy.

Suświetny hoład.

HAAGA. Pawodłuh wiestak z Ameryki, niebaspieka suświetnaho hoładu nablizajecca ŭsio bolej. Nowy uradžaj pa ŭsiej Amerycy budzie nadta słaby. Nawat Argentyna baicca, szto jaje uradžaju nia chopić dziela prakarmleńnia swajho nasialeńnia. Uradžaj budzie stanawić, badaj, ⅖ letaszniaho uradžaju.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieszczeńnia.

3.IV. Zachodni teatr.

Na poŭnaczy ad Arra—wostraja artyleryjskaja bitwa. Kala Norej uzlaty ŭ pałon 300 anhliczan, katoryje, adnak, byli abstrelany swaimi-ž kulemiotami, i żywymi prywiali spamiž ich tolki 60.

U bitwach na pawietry worahi utracili 4 samaloty. U tym czyśle 2 iznoŭ zbity Richthofenam.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Na poŭnaczy ad Dźwinska ŭzlaty 1 aficer, 90 sałdat i 2 kulemioty.

Pry Malawiczach, niedaloka ad Bohdanowa, ŭziaty ŭ pałon 1 aficer i 25 sałdatoŭ.

Na paŭnocznym uschodzi ad Baranawicz adbito nastupleńnie niekolkich rasiejskich rot.

Front erc-hercoga Jozefa, front Makienzena i *Makiedonski front:* Niczoha wydatnaho.

4.IV. Zachodni teatr:

Ad Lens da Arra — wostraja artyleryjskaja bitwa. Na zachodzi ad S. Kanten i miž Sommaj i Uazaj francuzy dalej atakawali. S krywawymi stratami jany krok za krokam pasoŭwalisia ŭpiarod.

Naszymi samalotami zbity 9 samalotoŭ i 2 prywiaznyje szary worahoŭ.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Miž morem i Prypiaćciu — znacznaja rabota artyleryi.

Na siarednim Stochodzi ŭ naszy ruki papali pieradmostnyje akopy sa znacznaj dabyczaj.

Na abapoł czyhunki Złoczow—Tarnopol uzmacawałasia artyleryjskaja bitwa.

Na *frontach erc-hercoga Jožefa, Makienzena* i *Makiedonskim* — naahuł, biez pieramien.

Za mir.

KELN (W.T.B.). «Koeln. Ztg.» pisze oficyalna:

„Toje, s zto impierski kancler skazaŭ u Rejchstagu 29 marca ab Rasiei, stanowić najbolsz jarkuju manifestaciju za ŭwieś czas wajny. Pałożen kaniec wydumcy, bytcym niamieckaje prawicielstwo paddzierżywało ŭ Rasiei stary ład. Niamieczczyna ŭsia adnaduszna zhadžajecca z zajawaj kanclera, szto my choczemo czym skarej zrabić z rasiejskim narodam mir — i mir paczesny dla abiedźwiech staron“.

PARYŽ. 34 radykalnyje socyalisty s-pamiž krajnich lewych pastanawili zrabić ministerstwu Ribo zapros ab pahladzie jaho na pramowy niamieckaho kanclera i aŭstryjackaho ministra zahranicznych spraŭ.

Kala wajny.

AMSTERDAM. Francija iznoŭ padniała sprawu ab pasyłce Japonijej armii na Zachodni teatr.

Pawodłuh dumki francuskaho hłaŭnakamandujuczaho Newili, pasyłka japonskaho wojska razwiazała-by pytańnie ab kancy wajny jeszcze pierad zimoj.

BERLIN. Za toj miesiac na zachodnim teatry niemcy ŭziali 2,906 pałonnych i 59 kulemiotaŭ.

Niamieczczyna i Ameryka.

WASZYNGTON (W.T.B. Reŭter). Prezydent Wilson prasiŭ wieczerám pryznać, szto miž Złuczenymi Sztatami i Niamieczczynaj panuje stan wajny.

U swaim piśmie da Kongressu Wilson, miž inszym, pisze: „Złuczenyje Sztaty prymuszeny ŭmieszacca ŭ eŭropejski konflikt, ale Amerykanskaja respublika nie maje złości da niamieckaho narodu, s katorym nie było sporki. Wajna wiadziecca dziela interesoŭ dynastyi. Nacii nie mahli ciarpieć zawajewacielnaj palityki adnej susiedniaj dzieržawy. Prypadki ŭ Rasiei uzmacawali ŭ Ameryce pierakonańnie, szto pruskaje samadzieržawije nia jość i nikoli nia budzie pryjacielem Ameryki. Rasiejskije prypadki szmat pamohuć ustanaŭleńniu suświetnaho mira. Treba nabrać armiju s 500.000 dusz. Złuczenyje Sztaty buduć pracawać razam z nacijami, jakije ciapier wajujuć suproć Niamieczczyny. Hetaje supracoŭnictwo budzie wyjaŭlacca ŭ finansowaj pomaczy sajuźnikam i dastaŭcy wajennych materjałoŭ, a flot budzie wajewać s padwodnymi łodkami“.

HAWR. Niamieckaja padwodnaja łodka zatapiła pierszy amerykanski arużny tarhowy parachod „Aftes“.

BERLIN. Karranca, staronnik Niamieczczyny, wybran iznoŭ za prezydenta Meksyki na 4 hady.

WASZYNGTON (Reŭter). Departament flotu adawieszczaje, szto zrobleny kroki dziela supolnaj czynnaści amerykenskaho flotu s flotami sajuźnikoŭ.

Pacztowaja skrynka.

Jadwihin Sz. (Anton Lewicki), rodam s pad Radaszkowicz, z dziedzicznaho swajho folwarku Karpiłaŭki. Heta adzin sa starejszych pracaŭnikoŭ na niwie adradžeńnia biełarusoŭ. U 1870 h., buduczy studentam maskoŭskaho uniwersytetu, naležaŭ da likuarhanizataroŭ biełaruskaho ziemlaczestwa i da liku wydaŭcoŭ pierszaj u Rasiei biełarukaj knižki, pierekładu z Harszyna „Syhnał“. U 1909—1912 h. byŭ literaturnym kiraŭnikom u redakcii czasopisi „N. N.“ Aposznimi czasami u Minsku redahawaŭ sielska haspadarskuju czasopiś „Sacha“.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan» Redaktar W. Łastoŭski.